

IQTISODIY TARMOQLAR UCHUN RAQAMLI KO'NIKMALARGA EGA KADRLARNI TAYYORLASHDA ZAMONAVIY AKT TIZIMLARINING ROLI

Yuldashev Shadiyor Shuxrat o'g'li

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti To'rtko'l fakulteti Mutaxassislik gumanitar va aniq fanlar kafedrası Katta o'qituvchisi

Fayzullayeva Asaxon Umarbek qizi

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti To'rtko'l fakulteti 1-bosqich buxgalteriya hisobi 251-guruh talabasi

MAQOLA MALUMOTI

ANNOTATSIYA:

MAQOLA TARIXI:

Received: 24.12.2025

Revised: 25.12.2025

Accepted: 26.12.2025

KALIT SO'ZLAR:

raqamli iqtisodiyot, raqamli ko'nikmalar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, ta'lim tizimi, kadrlar tayyorlash

Mazkur maqolada iqtisodiy tarmoqlar uchun raqamli ko'nikmalarga ega kadrlarni tayyorlash jarayonida zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining (AKT) tutgan o'rni va ahamiyati yoritilgan. Unda raqamli iqtisodiyot sharoitida mehnat bozorining o'zgarishi, raqamli ko'nikmalarga bo'lgan talabning ortishi hamda ta'lim tizimida AKT vositalarini joriy etish zarurati tahlil qilinadi. Shuningdek, onlayn ta'lim platformalari, simulyatsiya tizimlari, ma'lumotlar tahlili va sun'iy intellekt texnologiyalarining kadrlar tayyorlashdagi imkoniyatlari ko'rib chiqilgan. Maqolada AKT asosida ta'lim samaradorligini oshirish yo'llari, mavjud muammolar va ularni bartaraf etish bo'yicha takliflar berilgan. Tadqiqot natijalari iqtisodiy tarmoqlar uchun raqamli kompetensiyalarga ega raqobatbardosh kadrlar tayyorlashda zamonaviy AKT

*tizimlaridan samarali foydalanish
muhimligini ko'rsatadi*

Kirish

Hozirgi globallashuv va raqamli transformatsiya jarayonlari sharoitida axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) iqtisodiyotning barcha tarmoqlariga chuqur kirib bormoqda. Raqamli iqtisodiyotning shakllanishi ishlab chiqarish, xizmat ko'rsatish, moliya, savdo, transport va boshqa sohalarda yangi ish uslublarini joriy etishni taqozo etmoqda. Natijada mehnat bozorida raqamli ko'nikmalarga ega, zamonaviy texnologiyalar bilan ishlay oladigan, tezkor va innovatsion fikrlovchi mutaxassislarga bo'lgan ehtiyoj tobora ortib bormoqda.

Bugungi kunda iqtisodiy tarmoqlarning barqaror rivojlanishi va raqobatbardoshligini ta'minlashda inson kapitalining sifati muhim omil hisoblanadi. Ayniqsa, raqamli texnologiyalarni amaliy faoliyatga tatbiq eta oladigan kadrlarni tayyorlash masalasi dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Shu nuqtai nazardan, ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, unda zamonaviy AKT tizimlaridan keng foydalanish hamda raqamli kompetensiyalarni shakllantirish strategik vazifalardan biri sifatida namoyon bo'lmoqda.

Zamonaviy AKT tizimlari ta'lim jarayonini tashkil etishda yangi imkoniyatlarni yaratib, o'quvchilarning bilim olish jarayonini yanada samarali, interaktiv va moslashuvchan shaklga keltirmoqda. Masofaviy ta'lim platformalari, raqamli o'quv resurslari, virtual laboratoriyalar va sun'iy intellekt asosidagi o'quv tizimlari orqali iqtisodiy tarmoqlar ehtiyojlariga mos, raqamli ko'nikmalarga ega kadrlarni tayyorlash imkoniyati kengaymoqda.

1. Raqamli ko'nikmalar tushunchasi va ularning iqtisodiyotda o'rni:

Raqamli ko'nikmalar — bu axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan samarali foydalanish qobiliyati bo'lib, undan ma'lumot izlash, tahlil qilish, yaratish, kommunikatsiya, muammolarni hal etish va ish jarayonini optimallashtirishda foydalaniladi. Ushbu ko'nikmalar nafaqat IT mutaxassislari uchun, balki har qanday sohada faoliyat yurituvchi xodimlar uchun ham muhimdir.

2. Raqamli ko'nikmalarning biznes va iqtisodiyotdagi ahamiyati:

ishlab chiqarish samaradorligini oshirishda,
ma'lumotlar asosida qaror qabul qilishda,
bozor tendensiyalarini prognozlashda,
mijozlar bilan aloqani yaxshilashda,
raqobatbardoshlikni oshirishda xizmat qiladi.

Masalan, analitik dasturlar yordamida korxonalar xarajatlarni avtomatlashtirish, mahsulot yetkazib berish zanjirini optimallashtirish va bozor talablari asosida tezkor javob qaytarish imkoniga ega bo'ladi.

3. Zamonaviy AKT tizimlari: ta'lim jarayonidagi rol.

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) — bu kompyuterlar, internet, mobil texnologiyalar, sun'iy intellekt, bulutli xizmatlar, dasturiy vositalar va boshqa raqamli yechimlar majmuasi bo'lib, ma'lumotlar bilan ishlash, o'rganish va muloqot uchun zarur infratuzilmani ta'minlaydi.

Masofaviy ta'lim tizimlari orqali talabalar istalgan joy va vaqtda bilim olish imkoniga ega bo'lmoqda. Bu esa ta'limning uzluksizligini ta'minlab, kadrlarning doimiy ravishda malakasini oshirishga xizmat qiladi. Shuningdek, AKT asosidagi baholash tizimlari bilim darajasini tezkor va adolatli aniqlash imkonini yaratadi.

4. Raqamli ko'nikmalarni shakllantirishda AKT vositalari.

Bugungi kunda Coursera, edX, Udemy, Khan Academy kabi platformalar orqali:

dasturlash,

ma'lumotlar tahlili,

bulutli hisoblash,

kibertahlikalar,

loyihalarni boshqarish

kabi ko'nikmalarni oliy ta'limdan tashqari ham o'rganish mumkin.

Sun'iy intellekt va ma'lumotlar tahlili vositalaridan foydalanish orqali iqtisodiy jarayonlarni prognozlash, risklarni baholash va boshqaruv qarorlarini qabul qilish ko'nikmalari shakllantiriladi. Bu esa bo'lajak mutaxassislarining kasbiy salohiyatini oshiradi.

5. Iqtisodiy tarmoqlarda AKTga asoslangan kadrlar tayyorlash tajribasi:

Bugungi kunda ishlab chiqarish, moliya, bank, logistika va savdo sohalarida AKT asosidagi kadrlar tayyorlashga alohida e'tibor qaratilmoqda. Korxona va ta'lim muassasalari o'rtasidagi hamkorlik orqali dual ta'lim, amaliyotga yo'naltirilgan mashg'ulotlar va raqamli loyihalar amalga oshirilmoqda.

Bunday hamkorlik natijasida talabalar o'qish jarayonidayoq real ishlab chiqarish muhitida tajriba orttirib, mehnat bozoriga tayyor holda kirib kelmoqda. Bu esa iqtisodiy tarmoqlarda malakali va raqamli bilimlarga ega kadrlar yetishmovchiligini kamaytirishga xizmat qiladi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, zamonaviy raqamli iqtisodiyot sharoitida iqtisodiy tarmoqlar uchun raqamli ko'nikmalarga ega kadrlarni tayyorlash masalasi muhim strategik vazifa

hisoblanadi. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish sohalarida yangi ish uslublarini shakllantirib, mutaxassislardan zamonaviy texnologiyalar bilan ishlashni talab etmoqda. Shu bois ta'lim tizimida AKT asosida raqamli kompetensiyalarni shakllantirish dolzarb ahamiyat kasb etmoqda.

Zamonaviy AKT tizimlari ta'lim jarayonining samaradorligini oshirish, nazariy bilimlarni amaliyot bilan uyg'unlashtirish hamda mehnat bozori ehtiyojlariga mos kadrlar tayyorlash imkonini bermoqda. Masofaviy ta'lim platformalari, interaktiv dasturlar, virtual laboratoriyalar va sun'iy intellektga asoslangan o'quv tizimlari orqali talabalarda mustaqil ishlash, muammolarni tahlil qilish va innovatsion qarorlar qabul qilish ko'nikmalari shakllanmoqda.

Shuningdek, ta'lim muassasalari va iqtisodiy tarmoqlar o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish, o'qituvchilarning AKT bo'yicha malakasini oshirish hamda ta'lim infratuzilmasini rivojlantirish orqali raqamli kadrlar tayyorlash tizimini yanada takomillashtirish mumkin. Mazkur yondashuv iqtisodiy tarmoqlarning raqobatbardoshligini oshirish va mamlakatning barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti farmon va qarorlari. Raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishga oid normativ-huquqiy hujjatlar.
2. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. — Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
3. Raqamli iqtisodiyot asoslari / O'quv qo'llanma. — Toshkent, 2020.